

Aanpassingen Leer- en ontwikkelingslijnen jonge kind – SEO

Juni 2018 – verdeling in basisdoelen en extra doelen

In onderstaande tabel zijn de basisdoelen groen gekleurd. Voor Betrokkenheid en Welbevinden is geen onderscheid gemaakt tussen basisdoelen en extra doelen. Daarom zijn alle doelen groen gekleurd.

Sociaal-emotionele ontwikkeling
Betrokkenheid
Betrokkenheid - 0
Beleeft plezier in het ontdekken van nieuwe dingen
Laat heel korte intense momenten van betrokkenheid zien (ongeveer 5 minuten)
Betrokkenheid - 1b
Heeft plezier in eenvoudige speel- én werkactiviteiten
Laat intense momenten van betrokkenheid zien (ongeveer 10 minuten)
Motivatie wordt zichtbaar doordat het kind doorzettingsvermogen laat zien
Betrokkenheid - 2b
Heeft plezier in complexere speel- én werkactiviteiten
Laat volgehouden intense momenten van betrokkenheid bij activiteiten zien (ongeveer 15 min)
Het kind is gemotiveerd in de activiteit, geeft niet op maar zoekt naar oplossingen als het moeilijk wordt.
Betrokkenheid - 2c
Heeft plezier in speel- én leeractiviteiten
Laat volgehouden intense momenten van betrokkenheid bij activiteiten zien (ongeveer 20 min)
Het kind is gemotiveerd in de leeractiviteit, geeft niet op maar zoekt naar oplossingen als het moeilijk wordt.
Taakgerichtheid en zelfstandigheid
Taakgerichtheid en zelfstandigheid - 0
Kan een eenvoudige opdracht zelf uitvoeren (bijvoorbeeld handen wassen en speelgoed opruimen)
Kan een nieuwe opdracht (die bestaat uit 2 handelingen) en die voorgedaan is, uitvoeren (bijvoorbeeld beker in tas doen en afval in prullenbak gooien)
Kan zichzelf al voor een groot gedeelte aan- en uitkleden
Gaat zelfstandig naar de wc, maar heeft eventueel nog wel begeleiding nodig
Taakgerichtheid en zelfstandigheid - 1b
Weet waar hij/zij moet beginnen met zijn taak
Weet de aangeboden taak enigszins zelfstandig uit te voeren; weinig aansturing van de leerkracht nodig
Kan materialen voor een taak zelf pakken en enigszins zelfstandig opruimen
Kan met weinig begeleiding samen met een ander kind een opdracht uitvoeren
Werkt een langere tijd (10/15 minuten) zelfstandig aan een enkelvoudige taak
Taakgerichtheid en zelfstandigheid - 2b
Begint na de instructie van de leerkracht zelfstandig met zijn werk/spel
Kan de opdracht die hij moet uitvoeren, herhalen als de leerkracht hierom vraagt
Kan meerdere taken achter elkaar met behulp van een planner uitvoeren zonder aansturing van de leerkracht
Kan zelfstandig zijn materialen opzoeken, pakken en opruimen
Kan zichzelf aankleden en gaat zelfstandig naar de wc

Kan langere tijd (15 a 20 minuten minuten) zelfstandig een taak uitvoeren en voelt zich hiervoor verantwoordelijk
Kan gericht vragen stellen over zijn taak en maakt deze af zonder verdere aansturing van de leerkracht
Kan de groepsinstructie goed volgen en daarna de taak op de juiste wijze zelfstandig uitvoeren
Kan nauwkeurig en precies het werk doen en is hier trots op
Taakgerichtheid en zelfstandigheid - 2c
Heeft vertrouwen in eigen kunnen
Kijkt hoe de leerkracht een taak aanpakt
Werkt van links naar rechts en van boven naar onder
Maakt complexere taken tot het einde toe af
Pakt zelfstandig de materialen die nodig zijn om de opdracht uit te voeren
Kan de taak gestructureerd aanpakken
Luistert naar instructie en kan met de aangeboden taak zelfstandigheid beginnen
Maakt zijn/ haar werk af, zonder aansturing van de leerkracht
Vertelt in een paar stappen hoe hij zijn taak heeft aangepakt
Welbevinden
Welbevinden - 0
Is nieuwsgierig naar de directe omgeving
Komt ontspannen over
Welbevinden - 1b
Is nieuwsgierig naar de wereld om zich heen, stapt overal op af
Toont gevoelens van blijdschap, angst, boosheid en verdriet
Toont trots
In contacten met de klasgenoten en leerkracht toont het kind zich ontspannen en open
Welbevinden - 2b
Is nieuwsgierig naar de wereld om zich heen, door middel van het stellen van vragen
Toont gevoelens van blijdschap, angst, boosheid en verdriet en kan er woorden aangeven
Toont trots en kan daar woorden aan geven
Durft zich te laten zien en horen in de groep
Welbevinden - 2c
Toont zelfvertrouwen door aan nieuwe taken te beginnen, ook als het niet weet of het zal lukken
Sociaal initiatief
Sociaal initiatief - 0
Probeert met andere kinderen te spelen, meestal doen-alsof-spelletjes
Voert een gesprekje met de pedagogisch medewerker
Weet wat hij leuk vindt en kan dit vertellen, bijvoorbeeld 'ik houd van spelen met de auto's'
Vraagt soms om hulp als iets hem alleen niet lukt (aan – en uitkleden)
Zegt tegen een ander wat hij wil spelen
Maakt vriendjes met kinderen die van hetzelfde soort spel houden
Speelt samen met een ander kind of in een klein groepje
Voert een gesprekje met een ander kind
Laat de ouder/ verzorger zien wat hij gemaakt heeft of vertelt wat hij die dag heeft gedaan
Praat met de pedagogisch medewerker over iets dat ze net samen hebben meegemaakt of over iets wat om hen heen gebeurt, wat ze allebei zien
Sociaal initiatief - 1b

Vraagt in de klas op een adequate manier aandacht (vinger opsteken, naar leerkracht lopen)
Vraagt om hulp als iets hem alleen niet lukt
Vraagt aan een medeleerling of hij mee mag doen met een spel
Vertelt in de kring over iets dat hij zojuist op school heeft meegemaakt
Vraagt aan een ander of hij een voorwerp van hem mag gebruiken
Vraagt hulp aan verschillende volwassenen
Hanteert de afgesproken regel om hulp te vragen
Voert met een medeleerling een opdracht uit
Vertelt wat hij die ochtend/middag heeft gedaan
Praat met een ander kind over iets dat ze net samen hebben meegemaakt of over iets wat om hen heen gebeurt, wat ze allebei zien
Sociaal initiatief - 2b
Vertelt een idee aan een medeleerling (nieuw spel, activiteit)
Vraagt hulp als het doen van een werkje alleen niet lukt
Deelt een soortgelijke ervaring met anderen
Vertelt wat hij die dag op school heeft meegemaakt
Feliciteert een ander met zijn verjaardag
Speelt een leidende en volgende rol in spel
Helpt uit eigen initiatief anderen bij het uitvoeren van een taak
Vraagt of hij mee mag spelen
Vertelt wat hij die dag heeft gedaan
Deelt een soortgelijke ervaring met anderen (ik ben daar ook geweest)
Zoekt contact met anderen
Vraagt of hij iets mag gebruiken van een ander
Sociaal initiatief - 2c
Kijkt anderen aan wanneer hij iets vertelt in de kring
Stelt zichzelf netjes aan een ander voor in een bekende omgeving (hand geven, naam zeggen)
Vertelt een idee aan een groepje medeleerlingen (nieuw spel, activiteit)
Vertelt over zichzelf in een groep (hobby's, familie)
Vertelt over grappige situaties die hij heeft meegemaakt
Heeft "geheimpjes" met een ander
Waarschuwt de leerkracht wanneer een ruzie van anderen uit de hand loopt
Schakelt de leerkracht in wanneer hij zelf een ruzie niet op kan lossen
Vraagt een medeleerling om hulp als hij niet verder kan
Vraagt of hij iets mag gebruiken van een ander
Sociale flexibiliteit
Sociale flexibiliteit - 0
Weet dat nee zeggen een reactie oplevert van de ander
Kan al een beetje met andere kinderen iets delen, bijvoorbeeld speelgoed. Neemt een afwachtende houding aan bij het samenspel
Staat speelgoed af als een ander kind het wil gebruiken
Kan van tijd tot tijd op zijn beurt wachten, legt zich er gemakkelijk bij neer als hij op zijn beurt moet wachten of speelgoed moet delen of afstaan
Is (op verzoek van de pedagogisch medewerker) tijdens het oplossen van een conflict stil, zodat het andere kind kan praten
Houdt in het spel rekening met wat een ander wil

Sociale flexibiliteit - 1b

Reageert bij boosheid op de aanwijzing/correctie van de leerkracht

Voert met een medeleerling een opdracht uit

Deelt materiaal met andere kinderen

Ervaart dat er door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen, bijvoorbeeld allebei op de kar willen, leerkracht stelt voor om de beurt een rondje rijden, beide kinderen zijn tevreden

Luistert tijdens het oplossen van een conflict, onder toezicht van de leerkracht, naar de ander

Sociale flexibiliteit - 2b

Neemt afscheid in verschillende situaties

Luistert wanneer een medeleerling vertelt dat hij iets anders wil

Houdt zich aan een afspraak met een medeleerling

Kalmeert bij boosheid na een aanwijzing van de leerkracht

Lost een klein materiaalprobleem op zonder anderen te storen

Speelt een leidende en volgende rol in spel

Deelt uit zichzelf iets met een ander (schuift op, deelt iets lekkers)

Kan met hulp van de leerkracht een oplossing bedenken voor een conflict

Volgt het advies van de pedagogisch medewerker op bij een meningsverschil

Laat een ander uitpraten bij het oplossen van een ruzie

Luistert naar een ander als die sorry zegt

Biedt zijn excuses aan en past zijn gedrag daarna aan

Werkt samen met andere kinderen aan een gezamenlijke opdracht

Houdt rekening met gevoelens en wensen van anderen, bijvoorbeeld samen rustig binnen spelen als een ander kind zich niet lekker voelt

Sociale flexibiliteit - 2c

Gaat soms mee in de keus van een ander

Maakt onderscheid tussen iemand die de baas speelt en echt gezag

Kiest als hij niet mee mag doen uit twee door de leerkracht aangereikte oplossingen

Maakt afspraken met een medeleerling over om beurten een voorwerp gebruiken waar je beiden mee wilt spelen

Trekt zich terug (accepteert het) als een ander niet geholpen of met rust gelaten wil worden

Schakelt de leerkracht in wanneer hij zelf een ruzie niet op kan lossen

Aanvaardt excuses van een ander

Verbeterd na aanwijzingen de manier waarop hij een taak uitvoert

Kijkt hoe de leerkracht een taak aanpakt en neemt deze aanpak over

Werkt langere tijd samen met medeleerlingen bij het uitvoeren van een gezamenlijke opdracht

Spreekt met een ander af wie wat gaat maken

Zoekt een fout op als de leerkracht vraagt nog eens goed te kijken

Sociale autonomie**Sociale autonomie - 0**

Weet wat hij leuk vindt en kan dit vertellen, bijvoorbeeld 'ik houd van spelen met de auto's'.

Leert ervaren wat hij al kan en wat hij nog niet kan, is bijvoorbeeld trots als hij een puzzel heeft gemaakt, merkt dat hij nog niet zonder zijwieltjes kan fietsen

Gaat in tegen een verzoek van een ander en toont zijn eigen wil, bijvoorbeeld zeggen dat hij de boterham niet opeet omdat hij geen pindakaas lust

Probeert zelf problemen op te lossen tijdens het werken, bijvoorbeeld punt (laten) slijpen

Kiest zelf, zonder hulp, bijvoorbeeld waarmee hij wil spelen of wat hij wil eten of drinken

Durft te experimenteren/ probeert nieuwe dingen uit om grenzen te ontdekken.
Zegt tegen een ander wat hij wil spelen.
Maakt aan een ander kind duidelijk wat hij wel/ niet wil
Sociale autonomie - 1b
Toont trots
Kiest tussen twee of drie aangeboden voorwerpen
Kiest wat hij wil doen op basis van eigen voorkeuren
Geeft aan wat hij leuk/lekker/mooi/interessant vindt
Toont teleurstelling
Geeft tijdens een activiteit aan dat hij het (te) moeilijk vindt
Denkt na voor hij een keuze maakt, bijvoorbeeld niet gelijk hetzelfde kiezen als zijn vriend als die iets gaat doen wat hij niet zo leuk vindt
Zegt nee als het iets niet wil
Zegt er iets van als iemand onaardig tegen hem doet
Sociale autonomie - 2b
Gaat adequaat om met gevoelens van trots
Vertelt wat hij leuk vindt om te doen
Maakt een keuze en blijft daarbij
Vertelt dat hij een andere keuze wil maken dan de ander
Zegt nee als hij iets niet wil
Zoekt de leerkracht op om te vertellen dat hij niet mee mag doen
Maakt aan de leerkracht duidelijk dat een ander onaardig tegen hem doet
Toont verbazing
Vertelt na een ruzie wat er gebeurd is
Geeft aan dat hij klaar is met een taak
Geeft aan wat hij makkelijk/moeilijk vindt om te doen
Ervaat de verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en de andere kinderen in de groep, bijvoorbeeld in lichaamskenmerken, karaktereigenschappen
Heeft vertrouwen in zijn eigen kunnen, staat stil bij wat hij al kan, oefent bijvoorbeeld met fietsen zonder zijwieltjes en vertelt het iedereen als hij het kan.
Geeft zijn mening geven
Heeft kennis van zichzelf, weet wat het wel en niet wil
Maakt aan de pedagogisch medewerker duidelijk dat een ander onaardig tegen hem doet
Sociale autonomie - 2c
Beoordeelt hoe hij zijn taak gedaan heeft
Durft een andere keuze te maken dan een vriend
Toont gevoelens van schaamte
Komt voor zijn mening uit in een één op één gesprek zonder deze te motiveren
Komt voor zichzelf op bij ongewenste aanrakingen of uitingen
Vertelt als hij wordt overgeslagen of als iets dat beloofd is vergeten wordt
Vertelt een ander dat hij ergens teleurgesteld over is
Vertelt waarom hij boos is op een ander
Herkent bij zichzelf gevoelens van boosheid
Impulsbeheersing
Impulsbeheersing - 0
Is stil als iemand iets vertelt

Is (op verzoek van de pedagogisch medewerker) tijdens het oplossen van een conflict stil, zodat het andere kind kan praten.
Impulsbeheersing - 1b
Wacht op zijn beurt (in de kring, bij een werkje)
Vraagt in de klas op een adequate manier aandacht (vinger opsteken, naar leerkracht lopen)
Loopt weg als een ander onaardig tegen hem doet
Reageert bij boosheid op de aanwijzing/correctie van de leerkracht
Gaat zorgvuldig met materialen om
Blijft rustig als hij een fout maakt
Hanteert de afgesproken regel om hulp te vragen
Wacht rustig enkele minuten op hulp wanneer de leerkracht heeft aangegeven dat hij zo komt
Wacht rustig totdat de leerkracht aangeeft dat hij aan de beurt is
Weet dat er afspraken en regels zijn
Vraagt aan een ander of hij een voorwerp van hem mag gebruiken (pakt het niet af)
Benoemt manieren om rustig te blijven als hij boos is (diep ademhalen, weglopen)
Benoemt dat hij een ander geen pijn mag doen
Impulsbeheersing - 2b
Zoekt de leerkracht op om te vertellen dat hij niet mee mag doen
Maakt aan de leerkracht duidelijk dat een ander onaardig tegen hem doet
Houdt zich aan een afspraak met een medeleerling
Volgt het advies van de leerkracht op bij een meningsverschil
Laat non-verbaal/verbaal merken dat de ruzie voorbij is
Uit zijn boosheid zonder anderen fysiek pijn te doen of materiaal kapot te maken
Vertelt na een ruzie wat er gebeurd is
Kalmeert bij boosheid na een aanwijzing van de leerkracht
Wacht rustig enkele minuten met om hulp te vragen als hij ziet dat de leerkracht in gesprek is
Probeert de taak nog een keer wanneer het de eerste keer niet lukt
Doet wat hij belooft
Kent zijn eigen emoties en kan deze beheersen, uit zijn boosheid zonder anderen fysiek pijn te doen of materiaal kapot te maken
Laat een ander uitpraten bij het oplossen van een ruzie
Leert wat afspraken en regels zijn
Houdt zich aan de klassenregels
Houdt zich aan een afspraak met een ander kind (samen buiten met de karren spelen als je dat hebt afgesproken)
Impulsbeheersing - 2c
Vertelt waarom hij boos is op een ander
Denkt van te voren na over wat hij wil vertellen
Denkt na voor hij een keus maakt
Luistert eerst naar de gehele instructie voordat hij aan de opdracht begint
Maakt gebruik van een wachtwerkje als hij vast loopt
Inlevingsvermogen
Inlevingsvermogen - 0
Zorgt voor andere kinderen, bijvoorbeeld aaien over het hoofdje van een baby
Weet dat een ander zich anders kan voelen dan jij
Weet dat een ander iets anders leuk kan vinden dan jij

Troost een ander wanneer die verdrietig bijvoorbeeld door te vragen 'gaat het?'
Kan anderen al een beetje helpen en vindt dat ook fijn om te doen
Zegt sorry als hij iemand pijn heeft gedaan en dit kind moet huilen
Merkt op dat een ander iets moois, leuks of nieuws heeft, zegt bijvoorbeeld 'ik wil ook die'
Helpt actief mee met het opruimen van de gebruikte materialen, zet de spullen terug als hij klaar is met een taak en helpt andere kinderen daarbij
Weet dat een ander iets anders leuk kan vinden dan zichzelf
Kan eenvoudige gevoelens bij anderen waarnemen (inschatten), bijvoorbeeld 'hij huilt, hij zal wel verdrietig zijn'
Toont belangstelling en sympathie voor andere kinderen
Helpt een ander kind bijvoorbeeld zijn schoenen of jas uittrekken als de pedagogisch medewerker daar om vraagt
Geeft een complimentje over het uiterlijk of een werkje (mooie jas, mooie tekening)
Zegt sorry als er door hem per ongeluk iets misgaat (drinken valt om, tekening raakt zoek)
Zegt sorry wanneer dit gevraagd wordt
Inlevingsvermogen - 1b
Troost iemand die gevallen is
Zegt sorry als er door hem per ongeluk iets misgaat
Zegt dankjewel als reactie op het woord alsjeblijft
Luistert als iemand iets vertelt
Benoemt dat hij een ander geen pijn mag doen
Helpt een ander als die daar om vraagt.
Kan gevoelens onder woorden brengen, bijvoorbeeld 'ben je boos?'
Weet hoe een ander zich kan voelen in een bekende situatie
Kent meerdere manieren om iemand te troosten (stil maar, arm omslaan, zakdoek halen)
Vertoont spijt en maakt het goed met een ander
Inlevingsvermogen - 2b
Luistert wanneer een medeleerling vertelt dat hij iets anders wil
Herkent basale gevoelens bij een ander
Feliciteert een ander met zijn verjaardag
Troost iemand die bang of verdrietig is
Helpt een ander als die daar om vraagt
Geeft een compliment over iets dat een ander gemaakt heeft
Luistert naar een ander als die sorry zegt
Helpt uit eigen initiatief anderen bij het uitvoeren van een taak
Vertelt waarom het aardig is om een ander te troosten
Houdt rekening met gevoelens en wensen van anderen, bijvoorbeeld samen rustig binnen spelen als een ander kind zich niet lekker voelt.
Merkt of en wanneer een ander kind hulp nodig heeft, houdt bijvoorbeeld de deur open voor een kind dat zijn handen vol heeft
Biedt hulp aan/ kan anderen helpen
Toont bewondering voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden
Kent de sterke en zwakke punten van een ander, bijvoorbeeld 'hij kan nog niet zonder zijwieltjes'
Helpt op verzoek anderen bij het uitvoeren van een taak (even helpen tillen)
Ervart de verschillen en overeenkomsten tussen zichzelf en de andere kinderen in de groep, bijvoorbeeld in lichaamskenmerken, karaktereigenschappen, voorkeuren / afkeuren, afkomst en traditie
Heeft kennis van de ander (kent alle kinderen bij naam)
Inlevingsvermogen - 2c

Luistert wanneer een medeleerling vertelt dat hij iets anders voelt
Herkent basale gevoelens bij de ander en houdt er rekening mee
Laat een ander meespelen
Helpt een ander als hij merkt dat iets niet lukt
Bedankt als een ander hem iets geeft of iets voor hem doet
Trekt zich terug (accepteert het) als een ander niet geholpen of met rust gelaten wil worden
Heeft besef van 'goed en kwaad' in eenvoudige situaties
Luistert actief naar een ander